

Barraca del Lledó

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Lledó
Alçada: 344

Coordenades:

Latitud: 41.65803
Longitud: 1.88655
UTM Est (X): 407294
UTM Nord (Y): 4612408

Classificació

Número de fitxa 08053-315
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Marge posterior deteriorat.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A006000110000OQ
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 29/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al nord-est del municipi, a mà dreta del camí que mena des del Grau fins al Lledó. S'hi accedeix enfilant-se pel marge en el punt on una petita depressió marca el terreny, que baixa des de dalt de la carena fins a la riera de Can Padró. Quan plou baixa aigua i per tant cal tenir cura al caminar per damunt de l'herbassar. Des de l'indret es pot veure imponent el mas Lledó dalt de la carena.

La barraca es troba recolzada en un mur no massa alt que aguanta l'estret bancal. És de planta rectangular, de 2,40 per 2,00 metres respectivament (mides preses a l'interior).

Està fonamentada aprofitant els rocs que afloren naturalment en el terreny. Els blocs de pedra emprats per a la seva construcció són força irregulars deixant els més grossos per als brancals i les pedres cantoneres. La pedra està calçada amb pedruscall, en forma de falques introduïdes a cops de mall o maceta per evitar un possible moviment estructural. La porta està orientada a l'oest, lleugerament desplaçada del centre amb el llindar recolzat en el mur dret de la construcció. Té una llinda, plana. La porta, orientada al nord-oest, està desplaçada a la dreta. Mesura 1,45 metres d'alçària per 0,70 metres d'amplada. Els murs tenen un gruix mínim de 0,60 metres. La coberta està construïda amb la tècnica de la falsa volta i amb la clau ben visible, i una de les lloses de tancament lleugerament desplaçada. A l'interior, entrant a mà esquerra, a la cantonada, hi ha un fumeral que permet expulsar el fum de la foguera cap a l'exterior. Al fons un triple tinell sobreposat aprofitant l'altre cantonada de la barraca. Un moviment del terreny ha obert un creïll que amb les pluges està provocant el moviment estructural de la barraca, ja que la terra s'escola per sobre i arran de terra del tinell. Té una espitllera orientada al nord-est.

Observacions:

Aquesta barraca no està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

